

народної безпеки у регіоні. Вказану проблему не слід розглядати як міжнародний спір, оскільки відсутнє зіткнення між суб'єктами міжнародного права.

2. На даному етапі вказана проблема не має збройної ознаки, демілітаризована і до її вирішення залучаються засоби: переговори та «добрі послуги».

3. Вважаємо, що вирішення вказаної проблеми можливе засобами міжнародного права.

Довга Л. М.

студент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ

Кардинальні зміни сьогодення на міжнародній арені зумовлюють нові вимоги до українського суспільства. Для збереження стабільного становища, Україна має ефективно розподілити увагу між вирішенням внутрішніх проблем та зовнішнього впливу шляхом договірної форми закріплення міжнародних відносин. Оскільки учасниками багатосторонніх договорів зазвичай є сторони з різними інтересами, на Віденській конференції було прийнято положення про виникнення застережень до договорів як невід'ємного права кожної держави. Проте, відсутність цілісної концепції загальної конструкції поняття застережень у вітчизняній науці породжує недостатньо повну правову регламентацію на законодавчому рівні. Вагомий внесок у дослідження даного питання здійснили такі вчені, як О. Р. Жарський, С. Ф. Філіпов, В. Ф. Губін, С. Н. Борисов, В. Н. Дурденєвський, М. В. Буроменський, Г. М. Мелков, С. А. Кузнецов та ін..

Згідно п. 1 ст. 2 Віденської конвенції 1969 р. застереження – це «одностороння заява в будь-якому формулюванні та під будь-яким найменуванням, що зроблена державою під час підписання, ратифікації, прийняття або затвердження договору або приєднання до нього, через яку вона бажає виключити або змінити юридичну дію певних положень договору у їх застосуванні до цієї держави» [4, с.19]. Факт існування визначення поняття «застережень» на міжнародному рівні не виключив його неоднозначного тлумачення

в національному законодавстві. Наприклад, Україна зробила 16 застережень до Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав 1991 р. (далі – Угоди) при його ратифікації. Внесення Верховною Радою України (далі – ВРУ) таких численних застережень до невеликого за обсягом документу викликало справедливую критику. Пояснюється це тим, що по суті ці застереження є насправді поправками. Наприклад, не може вважатися застереженням те, що прийняла ВРУ 12.12.1991р. в п.1: «Замінити назву Угоди, виключивши слово «створення», і слово «співдружність» писати з малої літери. Заголовок повинен читатися так: «Угода Про співдружності незалежних Держав».

Згідно із ЗУ «Про міжнародні договори» («застереження – це одностороння письмова заява, якою висловлюється бажання виключити або змінити юридичну дію певних положень договору» [5, ст.2]) законодавець вважає за належне помістити дві категорії права міжнародних договорів – заяви та застереження – у одну статтю, зазначивши при цьому умови їх можливого виникнення: «при підписанні, ратифікації, затвердженні, прийнятті міжнародного договору або приєднанні ...» [5, ст.10]. Зазначений закон заснований на положеннях КУ 1996 р.: «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, є частиною національного законодавства України.» [1, ст. 9].

Отже, теоретична роздробленість даної категорії міжнародного публічного права знайшла своє відображення і на нормативному рівні українського законодавства, оскільки законодавцем для інституту було виокремлено всього одну статтю дефінітивного характеру, а окремих орієнтирів та уточнень щодо самої процедури до змісту нормативного припису не включили. Дані заяви є односторонніми актами, які висловлюють розуміння тих чи інших положень (т. зв. інтерпретаційні заяви). Їх не слід ототожнювати із застереженнями, оскільки заяви не змінюють зміст договору, лише зобов'язують державу, яка їх зазначила.

16 липня 1994р. Україною було підписано і ратифіковано Угоду про партнерство та співробітництво між Європейськими співтовариствами і Україною (УПС). Це була угода між Європейськими співтовариствами і їх державами-членами з одного боку та Україною, з іншого, яка містила спеціальне застереження (клаузул). Його специфіка полягає у тому, що дане застереження закріплює сферу застосування режиму найбільшого сприяння (один з прин-

ципів міжнародного економічного права), що є похідним від режиму недискримінації, але, на відміну від нього, полягає в наданні однією державою іншій певних пільг, що надані або можуть бути надані третім державам [7].

Незважаючи на вищезазначені правові колізії, Україна активно реалізує своє суверенне право робити застереження до договорів (ЗУ «Про зняття застережень України до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання» від 05.10.1998 р, пріоритетною є тенденція відмов від попередньо зроблених застережень (ЗУ «Про зняття застережень України до Женевських конвенцій про захист жертв війни» від 12 серпня 1949 р.) [6].

Важливим кроком для визначення місця застережень є використання Україною потенціалу співробітництва як інноваційного інструменту ведення державної політики у сфері міжнародних відносин. Їх договірна форма особливо чітко відображає недостатній рівень української законодавчої бази. Реформування економіки, правової сфери і сфери політики зумовлюють необхідність ґрунтовного аналізу застережень у цілому та сучасні тенденції застосування та активного використання зазначеного інституту Україною, зокрема.

Література:

1. Конституція України // Відомості ВРУ. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів 23.08.1978 [чин. для України: 06.11.1996] // «Действующее международное право» в 3 томах. – Т.1, М.: МНИМП, 1996 г. – с.50
3. Венская конвенция о праве договоров между государствами и международными организациями или между международными организациями 21 марта 1986 г. // Напечат.: Международное публичное право, – Т. 1. – 86 с.
4. Венская конвенция о праве международных договоров 1969 г. // Международное право в документах: Учеб. пособ. / Сост.: Н. Т. Блатова, Г. М. Мелков. – 2-ое изд. – М.: Инфра-М., 1997. -696 с.
5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. [станом на 29.06. 2004 р.] // Відомості ВРУ. – 2004. – № 50. – Ст.540.
6. Про зняття застережень України до Женевських конвенцій про захист жертв війни: ЗУ від 12.08.1949 р. [станом на 24.07. 2006 р.] // Відомості ВРУ. – 1949. – № 22. Ст.198
7. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: от 10.11.1994[на 22.11.2010] ратиф. Законом № 237/94-ВР від 10.11.1994. – Ст.109